

Sivas Mebusu Bahattin Örnekol'un, emekli dul ve yetim aylıklarına zam yapılması hakkında 4992 sayılı Kanuna Ek 5107 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin tefsiri hakkında tavrı ve Milli Müdafaa Encümeni mazbatasıyla Teşkilâtı Esasiye Encümeni mütalâası ve Bütçe Encümeni mazbatası (4/97)

Yüksek Beisliğe

Emekli, dul ve yetim aylıklarına zam yapılması hakkındaki 4992 sayılı Kanuna ek 18. VI. 1947 tarih ve 5107 sayılı Kanunun 2 nci maddesinde (Subay ve askerî memurlardan şehidolanların dul ve yetimlerine ve şehit erat ve yetimlerinden hayat kaydiyle aylık alanlarına :

a) 1683 sayılı Kanundan evvelki hükümlere göre bağlanmış ve bağlanacak aylıklarının ve çeşitli kanunlarla 4992 sayılı Kanunla yapılmış olan zamlarının baliğine % 100 ü eklenir.)

Denildiği halde tatbikatta maalesef harbde yaralanarak hastanede yapılan tedavi esnasında vefat edenler şehit telâkki edilmeyerek bu madde hükümlerinden faydalandırılmamaktadır.

Halbuki 5107 sayılı Kanunun 5 nci maddesinde (Eşkiya müsademesinde, müsademe esnasında yaralanarak 551 sayılı Kanundaki derecelere girecek şekilde mâlûl kalanlarla şehidolanların veya yaralanma neticesi tedavi sırasında veya yapılan cerrahi ameliyat sonunda ölenlerin dul ve yetimleri de bu kanunun 1, 2 ve 3 ncü maddeleri hükümlerinden faydalanırlar.) denilmekte ve tatbikat da bu şekilde cereyan etmektedir.

Vâzın kanun eşkiya müsademesinde yaralanıp da tedavi sırasında vefat eden jandarma er veya subayları şehit telâkki ederek 2 nci maddeden faydalanmalarını kabul ettiğine göre bir muharebede yaralanarak aldığı yaranın tesiriyle hastanede vefat edenlerin de evleviyetle şehidolarak kabul edilmesi ve bu haktan faydalanması lâzımgeldiği kanaatindeyim. Adı geçen kanunun 2 nci maddesinin 5 nci madde ile mukayese edilerek tefsir edilmesine delâletinizi saygılarımla rica ederim.

3. II. 1955
Sivas Mebusu
B. Örnekol

Millî Müdafaa Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Millî Müdafaa Encümeni

Esas No. 4/97

Karar No. 26

13 . IV . 1955

Yüksek Reisliğe

23. III. 1955 tarihinde toplanan encümeni-miz, Sivas Mebusu Bahattan Örnekol'un, Emekli, dul ve yetim aylıklarına zam yapılması hakkında 4992 sayılı Kanuna ek 5107 sayılı Kanununun 2 nci maddesinin tefsiri hakkındaki kararını teklif sahibi ve vekâletler mümessilleri hazır olduğu halde müzakere etti.

Emekli, dul ve yetim aylıklarına zam yapılması hakkındaki 4992 sayılı Kanuna ek 18.VI. 1947 tarih ve 5107 sayılı Kanunun ikinci maddesinin «A» fıkrasında «Subay ve askerî memurlardan şehidolanların dul ve yetimlerine ve şehit erat ve yetimlerinden hayat kaydıyla aylık alanlarına 1683 sayılı Kanundan evvelki hükümlere göre bağlanmış ve bağlanacak aylıklarının ve çeşitli kanunlarla 4992 sayılı Kanunla yapılmış olan zamlarının baliğine % 100 ü eklenir.» denildiği halde tatbikatta yalnız muharebe esnasında aldığı yaranın tesiri ile derhal vefat edenlerin bu kanun hükümlerinden faydalandıkları, muharebede yaralanıp bu yaranın tesiriyle hastanede vefat edenlerin yetimlerinin bu haktan faydalanamadıkları, adı geçen kanunun 5 nci maddesi gereğince eşkiya müsademesinde yaralanarak hastanede tedavi esnasında vefat eden jandarma subay ve erlerinin yetimlerinin bu kanundan faydalandıkları ve ortada hakikaten bir haksızlık bulunduğu ifade edilmiş ve bu aksaklığa sebebolarak da 5107 numaralı Kanunun ikinci maddesinde (şehit) lerden bahsedildiği, 927 numaralı Meclis kararında ise muharebede aldığı yaranın tesiriyle derhal vefat edenlerin şehidolarak kabul edilmiş olması gösterilmiştir. Halbuki, yapılan inceleme neticesinde 1683 numaralı Kanunun 45 nci maddesinde :

a) Muharebede veya eşkiya müsademesinde şehiden vefat edenler,

b) Aldığı yaranın tesiriyle hastanede vefat eden,

c) Hazarda yapılan tatbikat esnasında ka-zaen vefat edenler,

d) Muhasara esnasında bilinmiyen sebeplerle vefat edenlerin dul ve yetimlerine birinci derecede mâlûliyet maaşının % 75 i nispetinde maaş bağlanacağı belirtilmek suretiyle bu dört çeşit ölümün aynı derecede mütalâa edilmiş olduğu 927 numaralı Meclis Kararında da (şehit) in tarifi yapılmıyarak adı geçen 45 nci maddenin tahlil edildiği ve maddede derpiş edilen dört çeşit ölümden üçü ayrı ayrı açıklandığına göre dördüncü olarak zikredilen «şehiden vefat» sözünden düşman silâhının tesiriyle derhal vefat edenlerin kastedilmiş olması lâzımgeldiğinin beyan edildiği görülmüştür.

Esasen tarihî, millî ve içtimai ananemize göre vatan müdafaası uğrunda kanını akıtan, canını feda eden her insan şehidolduğundan ve kanunun 5 nci maddesinde de eşkiya müsademesinde aldığı yaranın tesiriyle hastanede vefat eden jandarma subay ve erlerinin yetimlerinin aynı haktan faydalanmaları kabul edildiğine göre ne tarzda olursa olsun vatan müdafaası uğrunda vefat eden bir kimsenin şehidolarak kabul edilmesi ve 5107 sayılı Kanunun ikinci maddesi hükümlerinden faydalanmasının hak ve adalete uygun olduğuna ittifakla karar verilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Encümenine verilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Millî Müdafaa En. Reisi

Mazbata M.

Bolu

Elâzığ

F. Belen

Ş. Yazman

Edirne

Elâzığ

Erzurum

K. Yaşınkılıç

H. Göktuğ

İ. A. Akdağ

İstanbul

Niğda

Rize

T. Yazıcı

A. U. Arıkan

K. Balta

Tokad

Urfa

H. Bozbeyoğlu

S. Önhon

İmzada bulunamadı

Teşkilâtı Esasiye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Teşkilâtı Esasiye Encümeni

Esas No. 4/97

Karar No. 6

25 . II . 1956

Yüksek Reisliğe

Sivas Mebusu Bahattin Örnekol'un, Emekli, dul ve yetim aylıklarına zam yapılması hakkında 4992 sayılı Kanuna ek 5107 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin tefsirine mütaallik tavriri Bütçe Encümeninin talebiyle, encümenimizin mütalâasının alınması maksadiyle havale edilmiş bulunan evrak üzerinde encümenimizce tetkik ve mevzu müzakere edildi.

Encümenimiz, vaziyeti mülga kanunların tefsir edilip edilmeyeceği gibi mücerret bir mesele olarak değil hâdiseye taallûku dolayısıyla müşahhas bir şekilde mütalâa etmiş ve mülga kanunun mezkûr hükmü mer'i kanunda yaşamakta olduğundan tefsir edilebileceğine ekseriyetle karar verilmiştir.

Bütçe Encümenine havale buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Teşkilâtı Esasiye En-

cümeni Reisi

Manisa

M. Tümay

Mazbata Muharriri

Seyhan

E. Batumlu

Kâtip
Konya
T. Kozbek

Ankara
R. Eren

İzmir
İ. Sipahioğlu

Ordu
F. Ertekin

Seyhan
C. Oral

Afyon K.
K. Özçoban

Bursa
K. Yılmaz

Manisa
B. M. Meclisinin mutlak olarak kanunları tefsir yetkisine sahibolduğuna kaaniim
Y. M. Alakant

Rize
O. Kavrakoğlu

Trabzon
S. Dilek

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe Encümeni

Esas No. 4/97

Karar No. 124

24 . VI . 1956

Yüksek Reisliğe

Sivas Mebusu Bahattin Örnekol'un, emekli, dul ve yetim aylıklarına zam yapılması hakkında 4992 sayılı Kanuna ek 5107 sayılı Kanunun ikinci maddesinin tefsiri hakkındaki tavriri Millî Müdafaa Encümeni mazbatasıyla birlikte encümenimize havale edilmiş olmakla teklif sahibi, Millî Müdafaa ve Maliye Vekâletleri mümessileri hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Tefsir talebi üzerinde encümenimizde cereyan eden müzakere sonunda tefsiri taleolunan

maddeye mütaallik kanunun 5434 sayılı Kanunla ilga edilmiş olmasına göre mülga bir kanun maddesinin tefsir edilip edilemeyeceği hususunda hâsıl olan tereddüdün izalesi maksadiyle mütalâası alınmak üzere teklifin Teşkilâtı Esasiye Encümenine sevkine karar vermiştir.

Teşkilâtı Esasiye Encümeni, meseleyi mücerret olarak değil, hâdiseye taallûku dolayısıyla müşahhas bir şekilde mütalâa ederek mülga kanunun mezkûr hükmü mer'i kanunda yaşamak-

ta olduğundan tefsir edilebileceği neticesine varmıştır.

Tefsiri taleolunan mevzua gelince :

Mevzuatımızda «şehidin» tarifi yapılmış değildir. Yalnız umumi telâkki hattâ taamül, harb meydanında düşman silâhının tesiriyle derhal vefat edenlerin şehit ad ve kabulü merkezindedir. Fakat harb meydanında yaralanıp hastanede tedavi sırasında veya icra olunan cerrahi ameliyat neticesinde vefat edenlerin şehit sayılmıyacıklarını haklı gösterecek bir mucip sebebin de kolay kolay bulunamıyacağı aşikârdır.

Bu cümleden olarak 1683 sayılı Kanunun 45 nci maddesiyle şehiden vefat edenlere tanınan hak, harbde veya eşkıya müsademesinde mecuruh olup tedavi sırasında veya icra olunan cerrahi ameliyat neticesinde vefat edenlere de aynen tanınmıştır.

Diğer bir ifade ile vâzı kanun bu iki katagoriye dâhil bulunanları hukuki vaziyetleri noktasından her hangi bir tefrika tâbi tutmamıştır.

Kaldı ki; sözü geçen 5107 sayılı Kanunun 5 nci maddesindeki eşkıya müsademesinde, müsademe esnasında yaralanarak 451 sayılı Kanundaki derecelere girecek şekilde mâlül kalanlarla şehit olanların veya yaralanma neticesinde tedavi sırasında veya yapılan cerrahi ameliyat sonunda ölenlerin dul ve yetimleri de bu kanunun 1, 2 ve 3 ncü maddeleri hükümlerinden faydalanırlar hükmü de bunu teyid etmektedir. Yani şehitlere tanınmış olan haklardan bunların da aynen istifadeleri sarahaten kanun vâzı tarafından mezkûr 5 nci madde ile kabul edilmiştir.

Binaenaleyh; aynı kanunun bünyesi içinde yer alan ve mahiyetleri itibariyle de bir birine tamamen mutabık bulunan hâdiseler ve vaziyetler hakkında vâzı kanun ayrı ayrı hükümler tedvin etmesine imkân tasavvur olunamıyacağı bedihidir.

Söylemeye hiç hacet yoktur ki, tatbikattaki telâkkinin yani harb meydanında yaralanıp tedavi sırasında veya cerrahi ameliyat neticesinde vefat edenlerin şehit sayılmayıp eşkıya müsademesinde aynı sebepler dolayısıyla vefat edenlerin şehit sayılması suretiyle mahiyetleri bir bütün teşkil eden hâdiseler başka başka hükümlere tâbi tutmanın isabetinden elbetteki bahsedilemez. Aksi mülâhaza kanun vâzının tenakuza düştüğü neticesine müntehi olur.

Gerek mantıki tefekkür bakımından ve gerek 5 nci maddenin sarıh hükmü muvacehesinde, harbde yaralanıp tedavi sırasında veya icra olunan cerrahi ameliyat neticesinde vefat edenlerin de sözü geçen 5107 sayılı Kanunun 2 nci maddesi şümülüne dâhil ve maddede şehitlere tanınan haklardan istifade ve aynı ahkâma tâbi buldukları sarahaten anlaşılmaktadır.

Hükümlerin vuzuhu ve kanun vâzının maksadının sarahati ve kanunun umumi esprisi karşısında mücerret tatbikattaki yanlış ve isabetsiz anlayış dolayısıyla maddenin tefsirine lüzum ve zaruret bulunmadığına ittifakla karar verilmiştir.

Mazbatamız Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Bu. M. M.	Kâtip
Balıkesir	Van	Balıkesir
H. İmre	K. Yörükoğlu	M. H. Timurtaş
Afyon K.	Antalya	Çankırı
M. A. Ülgen	K. Akmanlar	T. Uygur
Çorum	Giresun	İçel
Y. Gürsel	M. Şener	İ. Gürgen
İzmir	Konya	Muğla
A. Aker	R. Birand	N. Poyrazoğlu
Ordu	Seyhan	Tokad
R. Aksoy	A. Topaloğlu	Ö. Sunar
Yozgad	Zonguldak	Zonguldak
D. Akbel	S. Ataman	S. Durak